

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 14 Ekim 2019
Sayı : 897

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

492 Sayılı Harçlar Kanunu'nda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla,

Ali Haydar HAKVERDİ
Ankara Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Adalet	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe	
Tarih :	18 Ekim 2019	Esas No: 2/190

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
14 Ekim 2019
Nuntara: 2019/14

TBMM
GELEN EVRAK
14 Ekim 2019
No: 349293
EDİSİYE AKTARILMIŞTIR

GEREKÇE

Harç, muhtelif kanunların konusunda bulunan adli ve idari hizmetlerde ve bu hizmetin gerektirdiği kırtasiye ve formalite masraflarını karşılamak mülahazasıyla hakiki ve hükmi şahıslardan Hazine'ce alınan bir paradır. Yapılan işler ve görülen hizmet amme hizmetinden ziyade, kişilerin şahsına ve menfaatine ilişkindir (YİBK 23.12.1976 gün ve 1976/11-7 E.-6 K.; Diğer bir tanım için bakınız YİBK 07.12.1964 gün ve 1964/3 E.-5 K.).

Anayasa Mahkemesi de harcı, verginin özel ve ayıksı bir türü olarak tanımlamıştır (17.12.1968 gün ve 1968/12 E.-65 K.; 24.10.1974 gün ve 1974/31 E.-43 K.; 14.01.2010 gün ve 2009/27 E.-2010/9 K. sayılı kararları ve aynı mahiyette Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 12.05.1982 gün ve 1982/5-341 E.-493 K. sayılı ilamı).

Harçlar konusunda genel düzenleme içeren 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun gerekçesinde harcın tanımı "fertlerin özel menfaatlerine ilişkin olarak, kamu kurumları ve hizmetlerinden yararlanmaları karşılığında yaptıkları ödemelerdir" biçiminde yapılmıştır (Bu harç tanımını benimseyen Anayasa Mahkemesi kararları: 31.03.1987 gün ve 1986/20 E.-1987/9 K.; 14.02.1991 gün ve 1990/18 E.-1991/14 K.; 28.09.1995 gün ve 1995/24 E.-52 K.; Benzeri tanımı içeren HGK'nın 12.05.1982 gün ve 1982/5-341 E.-493 K. sayılı ilamı).

Buna göre, bir hizmetin harç konusu olabilmesi için; kişilerin bir kamu kurumundan yararlanmaları, kişilere kamu eliyle özel bir yarar sağlanması ve kamu idaresinin kişilerin özel bir işiyle uğraşması gerekmektedir (YİBK 07.12.1964 gün ve 1964/3 E.-5 K.; Anayasa Mahkemesi'nin 31.03.1987 gün ve 1986/20 E.-1987/9 K. sayılı kararları).

Bir kamu hizmetinden dolayı harç alınabilmesi, bu hizmetin kanunla belirlenmesine ve bu hususla ilgili harç alınmasına ilişkin düzenlemelerin de, kanunda yer almasına bağlıdır.

Nitekim, 1982 Anayasası'nın 73/3. maddesinde; "Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır" hükmünü içermektedir.

Bu Anayasa kuralının, vergi, resim ve harç gibi parasal yükümlülüklerin veya bunlardan bağışıklığın, kapsam ve içeriğinin hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek biçimde ve açıkça gösterilmesi amacına yönelik bulunduğu bellidir.

O halde, harca ilişkin bir yasa hükmünün yorumu ve uygulanmasında, bu ilke ve amaç gözden uzak tutulmamak gerekir. Aksi halde, kişi ve kurumların yasal dayanağı olmayan bir yükümlülük altına sokulmaları veya Devletin önemli bir gelir kaynağından yoksun bırakılması gibi, yasa koyucunun amacına aykırı ve sakıncalı sonuçların doğmasına yol açılmış olur (HGK'nın 12.05.1982 gün ve 1982/5-341 E.-493 K. sayılı ilamı).

Bu kanunilik ilkesine paralel olarak, Harçlar Kanunu'nun 1. maddesinde, bu Kanun'a göre alınacak harçlar arasında, diğer harçlar yanında yargı harçları da bulunmaktadır. Aynı Kanun'un 2. maddesinde ise, yargı işlemlerinden bu Kanun'a bağlı olarak tarifede yazılı olanları, yargı harçlarına tabi olduğu vurgulanmıştır.

Bu arada yargı harcı, devletin mahkemeler aracılığıyla yaptığı hizmete, ondan yararlananların katkısıdır (YİBK 16.12.1983 gün ve 1983/5 E.-6 K.). Yargı harçlarının konusuna giren, yani yargı harcına tabi işlemleri, genel olarak mahkeme harçları, icra ve iflas harçları olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür.

Yargı harçlarının konusunu oluşturan harçlardan ilki mahkemelerde ödenecek harçlar olup; bunlar başvurma harcı, celse harcı ile karar ve ilam harcıdır.

Gereksiz davaların açılmasının ve diğer tarafın haksız yere ızzar edilmesinin önlenmesi için ihdas edilen karar ve ilam harcı, yargılama giderlerinin de önemli bir kısmını oluşturmaktadır.

Ülkemizde artan şiddet ve terör örgütlerinin hedef gözetmeksizin sivil vatandaşlarımızı, askeri ve polisimizi kamu görevlilerimizi mağdur ettiği açıktır.

Bu vatandaşlarımızın ve kamu görevlilerimizin ailelerinin, yakınlarının hak araması önünde en büyük engel ise açacakları davalardaki harç miktarı olmaktadır.

Bu nedenlerle 492 sayılı yasanın 28/a Maddesi sonuna yukarıda anılan YHGK kararı da nazara alınarak mağdur olan vatandaşlar ve yakınlarının harçtan muaf tutulması yolunda bir cümle eklenmesinin isabetli olabileceği değerlendirilmiş, eklenecek cümle ile hak arama konusundaki bu engelin giderilebileceği düşünülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 02/07/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 28. Maddesinin a) bendine bir cümle eklenerek;

“Terör veya başka nedenle kamu kurumları aleyhine ölüm ve cismani zarar sebebiyle açılan maddi ve manevi tazminat davalarında nispi harç alınmaz .”

492 sayılı kanunun 28/a Maddesi sonuna yukarıda anılan YHGK kararı da nazara alınarak mağdur olan vatandaşlar ve yakınlarının harçtan muaf tutulmasının isabetli olacağı ve mağdur vatandaşların hak arama konusundaki bu engelin giderilmesi amaçlanmıştır.

MADDE: 2- Yürürlük maddesidir

MADDE: 3- Yürütme maddesidir

492 SAYILI HARÇLAR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE:1 - 02/07/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 28. Maddesinin birinci fıkrasının a) bendinin sonuna aşağıdaki cümle ilave edilmiştir.

“Terör veya başka nedenle kamu kurumları aleyhine ölüm ve cismani zarar sebebiyle açılan maddi ve manevi tazminat davalarında nispi harç alınmaz .”

MADDE:2 - Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE:3 – Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

